

Tıp Fakültesine Devam Eden Son Sınıf Öğrencilerinin Travmatik Dental Yaralanmalara Yönelik Bilgi ve Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi

The Evaluation of Knowledge and Awareness of Last Year Medical Students Regarding Dental Traumatic Injuries

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı, tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinin travmatik dental yaralanmalar ile ilgili bilgi ve farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmaya, Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesinden 92 son sınıf öğrencisi katılmıştır. Gerekli kanuni izinler alındıktan sonra öğrencilere çalışmanın amacı hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra dental travmalar hakkında sorular içeren anket formları dağıtılarak yanıtlamaları istenmiştir. Anket daha önce benzer konuda yapılmış çalışmalarda kullanılmış geçerliliği test edilmiş 10 sorudan oluşmaktadır.

Bulgular: Öğrencilerin %86,8'i dental travmalar ile ilgili eğitimin önemli olduğunu belirtmiştir. %47,4 oranındaki öğrenci hastayı diş hekimine sevk edeceğini belirtirken %22,6'lık öğrenci ise avulse olmuş bir dişi replante etmeyi tercih etmişlerdir. Avulse olmuş bir dişin taşınması sırasında öğrencilerin %40,4'ü steril salin solüsyonu tercih ederken, %20,1'lük bölüm ise pamuk içinde dişin taşınmasını önermişlerdir. Öğrencilerin %70,9'u bu konu hakkındaki bilgi düzeyini yeterli bulmazken %68,4 oranındaki öğrenci ise bilgilerini geliştirmeye istekli olduklarını belirtmiştir.

Sonuç: Tıp fakültesine devam eden son sınıf öğrencilerinin travmatik dental yaralanmalar konusundaki bilgilerinin yetersiz olduğu ve tıp öğrencilerinin konu ile ilgili bilgi ve farkındalıklarını geliştirmeye yönelik eğitim programlarının gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Dental travma, Travmatik yaralanmalar, Tıp fakültesi, Öğrenci

ABSTRACT

Aim: The aim of the study is to evaluate the knowledge and awareness of last year medical students regarding dental traumatic injuries.

Material and Method: A total of 92 last year medical students attending Medipol University medical school participated in this study. The institutional ethical committee clearance was obtained prior to the study. A questionnaire with 10 questions was distributed to students by the help of the schools' administrations.

Results: 73,9% of the students stated that it was important to be educated on dental traumatic injuries. Only 23,9% of the students choose to reimplant an avulsed tooth whereas 72,8% suggested sending the patient to a dentist. 34,7% of the students preferred sterile saline solution for transporting an avulsed tooth and 51% suggested to use ice for transportation. 69,5% of the students were not satisfied about their knowledge level about the subject and 73,9% were willing to improve their knowledge and awareness of dental traumatic injuries.

Conclusion: It is reported that the knowledge level on traumatic dental injuries of last grade medicine students attending Medipol University medical school was not satisfying and it would be important to attend education programs for the improvement of knowledge and awareness about this issue.

Key words: Dental trauma, Traumatic injuries, Medical school, Student

Ruhan BOZATLIOĞLU

Aslı PATIR MÜNEVVEROĞLU

İstanbul Medipol Üniversitesi Diş Hekimliği
Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı,
İstanbul, Türkiye

Geliş tarihi / Received : 01.11.2015

Kabul tarihi / Accepted: 05.12.2015

DOI: 10.21306/jids.2015.1.08

İletişim Adresi/Corresponding Adress:

Aslı PATIR MÜNEVVEROĞLU
İstanbul Medipol Üniversitesi Diş Hekimliği
Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı,
İstanbul, Türkiye
Tel/Phone: 0 212 444 7044
E-posta/E-mail: apatir@medipol.edu.tr

GİRİŞ

Dental travmatik yaralanmalar, özellikle çocuklarda, diş çürüğünden sonra en sık karşılaşılan sorunlardan biridir ve 8-11 yaşındaki okul dönemi çocuklarda daha sık görülmektedir. Süt dentisyonda ağız-diş yaralanmalarının görülme sıklığında erkekler ve kızlar arasında belirgin bir fark olmamasına karşın, sürekli dentisyonda görülme sıklığı erkeklerde kızlara göre daha fazladır. Çocuklarda ağız-diş yaralanmalarının %11-30'unun süt, %22'sinin sürekli dişleri etkilediği belirtilmiştir. Dental travmalar üst çenede alt çeneye göre daha görülmektedir ve en fazla üst orta kesici dişler travmadan etkilenmektedir (1,2,3,4).

Ağız-diş yaralanmalarının görülme sıklığı çalışmaların yapıldığı ülkelere, çalışmaya dahil edilen çocukların yaşlarına, cinsiyetine ve travmatik yaralanmaya neden olan faktörlere göre değişiklik göstermektedir. Çocukların yaklaşık %50'si okul öncesi dönemde ağız-diş yaralanmasına maruz kalmaktadır. 6 ay-2,5 yaş arası, motor koordinasyonun yeterince gelişmemiş olması nedeniyle ağız-diş yaralanmaları oldukça sıktır. Erkeklerde ağız-diş yaralanmalarının görülme sıklığının (%63,9), kızlara (%36,1) oranla daha fazla olduğu gösterilmiştir (5,6).

Etiyolojik faktörlerin başında spor yaralanmalarının, ev kazalarının, düşmelerin ve çarpmaların geldiği rapor edilmiştir. (5). Travma sonucu dişlerde; kuron kırıkları, kuron-kök kırığı, kök kırığı, alveol kırığı, lüksasyonlar (lateral lüksasyon, kontüzyon, sublüksasyon, ekstrüzyon, intrüzyon), avulsiyon ve destek dokularda (dişeti, periodontal ligament, kemik) yaralanmalar meydana gelebilir (2).

Dental travmalarda prognoz, travma sonrası geçen süreye, travmanın nerede ve nasıl gerçekleştiğine, travma tipine, dişin yer değiştirme ya da mobilite derecesine, fraktür bölgesine, kök gelişiminin durumuna ve hastanın yaşına göre değişkenlik gösterebilmektedir (2). Travma sonrası çocukların büyük bir bölümünün 1-6 ay arasında diş hekimine götürüldüğü, ilk 24 saat içerisinde diş hekimine götürülen çocukların oldukça az sayıda olduğu ve ağız-diş yaralanması sonrası çocukların yalnızca %15'inin ilk müdahale yaptırıldıkları bildirilmiştir (5). Çalışkan ve ark. yaptıkları çalışmada ağız-diş yaralanması sonrası diş hekimine başvurma süresini değerlendirmiş ve kişilerin %34,2'sinin 1 saat ile 10 gün arasında, %65,1'inin ise 1 ay ile 15 sene arasında diş hekimini yardımını aldıklarını belirlemişlerdir (7).

Travmalar genellikle acil müdahale gerektiren durumlar olması nedeniyle hastalara ilk müdahale acil servislerde

tıp hekimleri tarafından yapılmaktadır. Acil servislerde öncelik, hastaların genel sağlığını tehdit eden durumların tedavisidir bu nedenle, diş ve çevre dokuların yaralanmalarının tedavisi göz ardı edilebilmektedir. Ağız-diş yaralanmalarında erken tedavi prognoz açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle travma vakalarında genellikle ilk karşılaşılan tıp hekimlerinin bilgi ve farkındalıklarının değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır (3).

Bu çalışmanın amacı Medipol Üniversitesi tıp fakültesinde okuyan son sınıf öğrencilerinin ağız-diş kazaları ve yaralanmaları ile ilgili bilgi ve yaklaşımlarını değerlendirmektir.

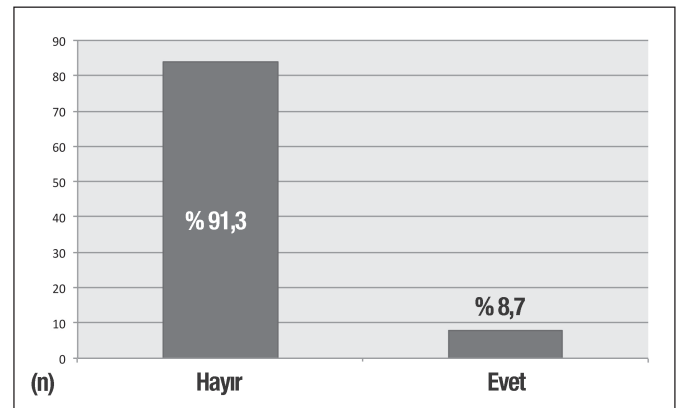
GEREÇ ve YÖNTEM

Bu çalışmaya 2015-2016 yılı akademik eğitim ve öğretim döneminde Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi son sınıfta okuyan 92 öğrenci dahil edildi. Gerekli kanuni izinler alındıktan sonra öğrencilere çalışmanın amacı hakkında bilgiler verildi. Anket formları çalışmacılardan birinin gözetiminde öğrencilere verildi ve toplandı. Ankette katılımcılardan adını vermeden, yaş cinsiyet ve hangi okulda okuduklarını belirtmeleri istendi. Anket oluşturulurken, travma vakalarında acil müdahalede önem taşıyan temel konular belirlenmiş ve bu konulardaki bilgi seviyesinin tespiti amacı ile on sorudan oluşan anket hazırlanmıştır (8).

Anketlere verilen yanıtlar sonucu elde edilen veriler, SPSS 11.0 paket programında Ki Kare Testi kullanılarak istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. İstatistik anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ kabul edilmiştir.

BULGULAR

Bu çalışmaya Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi son sınıfta okuyan 92 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin %66'sı

Şekil 1: Daha önce bir dişin yerinden çıkmasına neden olan bir kaza ile karşılaşan öğrenci sayısı ve yüzdesi.

kız, %34'ü ise erkektir. Çalışma grubunun yaş ortalaması 25 ± 1 yaştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin “Daha önce bir dişin yerinden çıkmasına neden olan bir kaza ile karşılaştınız mı?” sorusuna yanıt veren öğrenci sayısı ve yüzdesi Şekil 1’de gösterilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin 84’ü (%91,3’ü) daha önce dişin yerinden çıkmasına neden olan bir durumla karşılaşmamıştır.

mi?” sorusuna yanıt veren öğrenci sayısı ve yüzdesi Şekil 1’de gösterilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin 84’ü (%91,3’ü) daha önce dişin yerinden çıkmasına neden olan bir durumla karşılaşmamıştır.

Tablo I: Ağız-diş yaralanmaları ile ilgili sorular, sorulara verilen cevaplar ve yüzdeleri

Daha önce bir dişin yerinden çıkmasına neden olan bir kaza ile karşılaştınız mı?	Evet Hayır	8(%8,7) 84(%91,3)
Dişi yerinden çıkmış bir çocukla karşılaştığınızda ne yaparsınız?	Çocuğu acilen diş hekimine gönderirim. Dişi yerine yerleştiririm ve hemen diş hekimine başvururum. Çocuğun ağızını musluk suyuyla yıkar diş nemli bir beze koyarım.	45(%48,9) 22(%23,9) 25(%27,17)
Acil bir ağız-diş yaralanmasında ne kadar süre içinde diş hekimine başvurursunuz?	Hemen 30 dk. içinde 1-2 saat içinde 1 gün geçmeden Diğer (belirtiniz).....	20(%21,7) 23(%25) 39(%42,3) 8(%8,6) 2(%2,1)
Diş yerinden çıktığı anda yere düşer ve kirlenirse ne yaparsınız?	Dişi fırça ile ovalayarak temizlerim. Dişi musluk suyu altında yıkarım. Steril salin solüsyonu ile yıkarım. Hidrojen peroksit ile yıkarım. Yıkamam. Bu konuda bilgim yok.	2(%2,1) 5(%5,4) 68(%73,9) 2(%2,1) 5(%5,4) 10(%10,8)
Yerinden çıkmış bir diş kırılmışsa ne yaparsınız?	Yine de diş yerine yerleştiririm. Kırık diş ile birlikte diş hekimine başvururum. Kırık parça ile ilgilenmem Bu konuda bilgim yok. Diğer (belirtiniz).....	18(%19,5) 40(%43,4) 12(%13) 22(%23,9) 0
Travma sonucu yerinden çıkan bir diş diş hekiminden yardım alınca kadar nasıl saklarsınız?	Buzda Musluk suyu bulunan bir kap içinde Nemli bir peçete içinde Steril salin solüsyonu içinde Pamuğun içinde Çocuğun ağızında Herhangi bir aseptik solüsyon içinde Süt içinde Diğer (belirtiniz).....	47(%51) 2(%2,1) 2(%2,1) 32(%34,7) 1(%1) 3(%3,2) 1(%1) 4(%4,3) 0
Kaza sonucu daimi bir diş yerinden çıktığında ne yapılacağı konusunda bilgi sahibi misiniz?	Evet Hayır	36(%39,1) 56(%60,8)
Ağız-diş yaralanmaları ile ilgili olarak eğitici bir programa katılmanın önemli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet Hayır Fikrim yok	75(%81,5) 15(%16,3) 2(%2,1)
Ağız-diş yaralanmaları ile ilgili bilgi seviyenizin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet Hayır Fikrim yok	20(%21,7) 64(%69,5) 8(%8,6)
Ağız-diş yaralanmalarında neler yapılması gerektiği ile ilgili eğitici bir programa katılmak ister misiniz?	Evet Hayır Fikrim yok	68(%73,9) 24(%26) 0

“Dişi yerinden çıkmış bir çocukla karşılaşırsanız ne yaparsınız?” sorusuna yanıt veren öğrenci sayısı ve yüzdesi Tablo I’de gösterilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin 67 tanesi (%72,8’i) ağız-diş yaralanması sonrası dişin yerine yerleştirilmesi gerektiğini ve acilen diş hekimine başvurulacağını bilmektedir. Ayrıca, son sınıf tıp öğrencileri dental travma ile karşılaştıklarında dişi yerine yerleştirmek yerine bir diş hekiminden yardım almayı tercih etmektedirler.

“Acil bir ağız-diş yaralanmasında ne kadar süre içinde diş hekimine başvurursunuz?” sorusuna yanıt veren öğrenci sayısı ve yüzdesi değerlendirildiğinde 82 öğrenci (%89’u) acil bir ağız-diş yaralanmasında en geç 2 saat içinde diş hekimine başvurması gerektiğini bilmektedir.

“Travma sonucu yerinden çıkmış bir diş yere düşer ve kirlenir ise ne yaparsınız?” sorusuna yanıt veren öğrenci sayısı ve yüzdesi Tablo I’de gösterilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin 73’ünün (%79,3) bu konuda yeterince bilgi sahibi olduğu sonucuna varılmıştır. “Yerinden çıkan bir diş kırılırsa ne yaparsınız?” sorusuna yanıt veren öğrenci sayısı değerlendirildiğinde öğrencilerin 52’sinin (%56,5) bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadığı saptanmıştır (Tablo I).

“Ağız-diş yaralanmaları konusunda eğitim almak sizce önemli midir?” sorusuna yanıt veren öğrenci sayısı ve yüzdesi incelendiğinde; öğrencilerin 72’si (%78,2) bu soruya evet yanıtını verdiği saptanmıştır. Bu sonuç öğrencilerin dental travma konusunda eğitim almanın öneminin farkında olduklarını göstermektedir.

TARTIŞMA

Ağız ve diş sağlığı ile ilgili sorunlar dünyada en yaygın sağlık sorunlarının başında gelmektedir ve tıp eğitimi programlarında genellikle gözden kaçmaktadır. Çok sayıda çalışmada tıp doktorlarının toplumun ağız-diş sağlığı düzeyinin geliştirilmesine önemli katkı sağlayacakları bildirilmiştir (9-11). Mouradian ve ark. (12), tıp doktorlarının bu hastalıkları görmezden gelmelerinin, hastalarını ağız-diş sağlığı eğitiminden ve uygun yönlendirmeden mahrum bırakmalarının etik açıdan kabul edilemez bir davranış olduğunu savunmaktadır.

Çocuklarda meydana gelen ağız-diş yaralanmaları genellikle acil müdahale gerektiren ve mesai saatleri dışında ya da tatil günlerinde sıklıkla ortaya çıkan durumlar olması nedeniyle genellikle hastalar diş hekiminden önce tıp hekimlerine başvurmaktadır. Bu nedenle dental travma vakalarında ilk başvuru tıp hekimlerinin bilgi seviyelerinin yeterli olması önem taşımaktadır (13). Eden ve ark. (3), İzmir ilindeki iki Tıp Fakültesine devam eden

son sınıf öğrencilerinin dental travmaya yaklaşımlarını değerlendirdikleri çalışmalarında, bu öğrencilerin dental travma konusunda bilgilerinin yetersiz olduğunu ve bu konuda daha kapsamlı bir eğitim almalarının faydalı olacağı sonucuna varmışlardır. Bu çalışmada tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinin dental travma ile ilgili bilgi ve davranışlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Alınan sonuçlara göre son sınıf tıp fakültesi öğrencilerinin yalnızca %10,4’ü daha önce yerinden çıkan bir diş ile karşılaşmıştır. Bu travmayı tecrübe edenlerin etmenlere göre daha çok bilgi sahibi oldukları tahmin edilmektedir. Bunun yanı sıra son sınıf tıp fakültesi öğrencilerinin %82,1’i yerinden çıkmış bir dişle karşılaştığında bir diş hekimine başvurması gerektiğini bilmektedir. Bu durum dişin tedavi prognozu için umut vericidir.

Anket sonucuna göre öğrencilerin %8,7’si ağız-diş yaralanmalarını acil müdahale gerektiren bir durum olarak değerlendirmemiştir. Öğrencilerin %88,3’ü ise acil müdahalenin önemine inanmaktadır. Zaman faktörü avulse olmuş bir dişin replantasyonunun başarısı için gerekli olan en önemli faktörlerden biridir. 15 dakikadan daha uzun süre soket dışında kalan avulse dişlerde replantasyonun erken dönemde kök rezorpsiyonu gelişme riskinin arttığı bildirilmiştir (14).

SONUÇ

Sonuç olarak, bu çalışma, son sınıf tıp fakültesi öğrencilerinin dental travma konusunda bilgilerinin yetersiz olduğunu ve tıp fakültesi eğitim müfredatı içersine daha kapsamlı bir şekilde ağız ve diş sağlığı bilgilerinin verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Bastone EB, Freer TJ, McNamara JR. Epidemiology of dental trauma: a review of the literature. Aust Dent J. 2000;45:2-9.
2. Ersin N, Önçağ Ö, Ertuğrul F, Coşkun E, Kantar E, Kara N, Akdemir Y. İlkokul Öğretmenlerinin Dental Travmalarla İlgili Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi 2011;12:63-68.
3. Eden E, Kılınç G, Ellidokuz H. İzmir İlindeki İki Tıp Fakültesine Devam Eden Son Sınıf Öğrencilerinin Dental Travmaya Yaklaşımları. DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi 2011;25:31-37.
4. Çiftçi H. Acil Serviste Görev Alan Sağlık Çalışanlarının Çocuklarda Dental Travma Sonrası Diş ve Çene Yaralanmalarına Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi. Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi pedodonti Ana Bilim Dalı Bitirme Tezi 2011.

5. Avşar A. Yedi-ondört yaş grubu çocuklarda görülen travmatik yaraların incelenmesi. C.. Diş Hekimliği Dergisi 2002;5:117-120.
6. Çetingül E.Çene ve Yüz Travmatolojisi. İzmir 2002;S.55-69.
7. Çalışkan MK. Diş Travmalarının Klinik Değerlendirilmesi. Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Bitirme Tezi.
8. Subhashraj K. Awareness of management of dental trauma among medical professionals in Pondicherry, India. Dental Traumatology 2009;25:92-94.
9. Chung MH, Kaste LM, Koerber A, Fadavi S, Punwani I. Dental and medical student's knowledge and opinions of infant oral health. Journal of Dental Education 2006;70: 511-517.
10. Skelton J, Smith TA, Betz WT, Heaton LJ. Improving the oral health knowledge of osteopathic medical students. Journal of Dental Education 2002;66:1289-1296.
11. Mouradian WE, Reeves A, Kim S, Evans R. An oral health curriculum for medical students at the University of Washington. Academic Medicine 2005;80:434-442.
12. Graham E, Negron R, Domoto P, Milgrom P. Children's oral health in the medical curriculum: a collaborative intervention at a university-affiliated hospital. Journal of Dental Education 2003;67:338-347.
13. Qazi RS, Nasir KS. Firs-aid knowledge about tooth knowledge about tooth avulsion among dentists, doctors and lay people. Dental Traumatology 2009;25:295-299.
14. Donaldson M, Kinirons M,J. Factor affecting the time of onset of resorption in avulsed and replanted teeth in children. Dental Traumatology 2001;17: 201-205.